

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget – Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/2579 - GBO

Dato
22.04.2025

Dokument 8:156 S (2024-2025) - Representantforslag om en restriktiv familieinnvandringspolitikk

Jeg viser til oversendelse 8. april i år fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, vedlagt et representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen om en restriktiv familieinnvandringspolitikk.

Det fremsettes 12 forslag, og mine vurderinger følger nedenfor.

Innledningsvis vil jeg poengtere at forslagets bakgrunn gir et uriktig bilde av forskjellene mellom norsk og dansk praksis. Forslagsstillerne hevder at det i 2024 ble gitt neste tre ganger så mange familieinnvandringstillatelser i Norge som i Danmark, og at det i 2023 ble gitt neste fire ganger så mange tillatelser i Norge. Nasjonale tall for «familiesammenføring» i Danmark omfatter imidlertid ikke alle kategorier, bl.a. er oppholdstillatelse til familie i arbeids- og studiesaker kategorisert under arbeids- og studieområdet, det vil si ikke som familieinnvandring.

Utlendingsdirektoratet (UDI) har opplyst at for å sammenligne praksis i ulike land må vi bruke offisiell europeisk statistikk (Eurostat), der alle land rapporterer etter de samme kriteriene. De offisielle tallene for 2024 er ennå ikke klare, men UDI oppgir at for tidsperioden 2014 til 2023 viser tall fra Danmark og Norge ingen store forskjeller på antallet innvilgede familietillatelser for tredjelandsborgere. Norge har hatt noe høyere tall enn Danmark i 2016, 2017, 2018, 2019 og 2022. Danmark har hatt høyere tall enn Norge i 2014, 2015, 2020, 2021 og 2023. Forskjellene er imidlertid små, og totalt for perioden har Norge hatt nesten 111 000 innvilgelser, mens Danmark har hatt litt over 111 500 innvilgelser.

Forslag 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familieegjenforening til enslige mindreårige asylsøkere.»

I bakgrunnen for forslaget vises det bl.a. til at det er «en uting ved asylsystemet at man får opphold fordi man ikke har omsorgspersoner, for deretter å oppleve at man søker om familieegjenforening med foreldrene». Til dette vil jeg bemerke at enslige mindreårige som er over 16 år og som ikke har annet grunnlag for opphold enn at norske myndigheter anser at søkeren er uten forsvarlig omsorg ved retur, ikke gis opphold som flyktning, men de kan gis en tidsbegrenset oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for familieinnvandring, jf. utlenningsforskriften § 8-8. De som gis opphold for øvrig vil i all hovedsak fylle vilkårene for flyktningstatus, og de bør således ha mulighet til å gjenforenes med sin nærmeste familie.

Forslag 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familieegjenforening til personer som har midlertidig opphold.»

Ut i fra bakgrunnen for forslaget, forstår jeg det slik at dette er ment å gjelde utlendinger som har oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse/asyl og ev. på grunnlag av familieinnvandring. Dersom dette skulle gjøres gjeldende for arbeidsinnvandrere, ville det kunne påvirke rekruttering av ønsket arbeidskraft fra utlandet negativt.

Forslaget innebærer at det skal stilles krav om permanent oppholdstillatelse før søknad om familieinnvandring kan innvilges og innebærer i realiteten en karantenetid på minst fem år for flyktninger. Jeg er ikke kjent med at andre land har slike vilkår for flyktninger. Jeg mener også at forslaget er problematisk sett hen til våre internasjonale forpliktelser, og da særlig EMK og FNs flyktningkonvensjon. Det kan også få negative effekter for integreringen å måtte vente flere år på gjenforening med sin nærmeste familie.

Forslag 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å begrense familieegjenforening til å gjelde ektefeller og egne barn under 15 år.»

Det følger av FNs barnekonvensjon og av norsk rett for øvrig at alle under 18 år er barn. Jeg mener dette fortsatt må legges til grunn. Selv om modenhetsnivå varierer fra individ til individ, må det legges til grunn at alle barn har behov for bistand og støtte fra sine foreldre. Jeg bemerker også at personkretsen som har *rett* til familieinnvandring allerede er begrenset til ektefelle/samboer/partner og mindreårige barn, samt foreldre til barn som er norske borgere eller har flyktningstatus, jf. utlenningsloven §§ 40 til 45.

Forslag 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringssaker.»

Jeg legger til grunn at forslagsstillerne mener at dette skal gjelde i saker om familieinnvandring mellom personer som hevder å være biologisk i slekt. Det følger allerede av utlenningsloven § 87 at utlenningsmyndighetene kan pålegge både parten og

det antatte familiemedlemmet å avlegge biologisk prøve for DNA-analyse, når dette er nødvendig for å fastslå om det eksisterer en familierelasjon. Dersom det ikke er grunn til å tvile på familierelasjonen, fremstår det lite hensiktsmessig å gjennomføre tids- og ressurskrevende DNA-analyser.

Forslag 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stiller krav om at i alle familieinnvandringsaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år.»

Etter utlendingsloven § 40 a må referansepersonen ha arbeidet eller tatt utdanning på heltid i Norge i til sammen fire år før tillatelse i familieetablering kan gis. Vilåårene gjelder dersom referansepersonen har (midlertidig eller permanent) oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse eller på grunnlag av familieinnvandring.

Et hovedformål med fireårskravet er at det skal virke som et incentiv til å ta arbeid og utdanning. Effekten av fireårskravet og effekten av underholdskravet overlapper imidlertid i stor grad. Referansepersonen må i praksis dokumentere aktivitet over flere år også for å oppfylle underholdskravet. Departementet er samtidig kjent med at fireårskravet er svært ressurskrevende for utlendingsforvaltningen å vurdere, da de må gjennomgå flere dokumenter for å kunne fastslå om og i hvilke perioder referansepersonen har vært i heltidsarbeid/aktivitet. Utlendingsdirektoratet bruker også mye tid på bl.a. å innhente nødvendig dokumentasjon, og på veiledning til søkere/referansepersoner.

Gitt at fireårskravet er ressurskrevende å praktisere og samtidig har begrenset effekt ved siden av underholdskravet, mener jeg at fireårskravet ikke bør utvides til å omfatte alle familieinnvandringsaker.

Forslag 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke underholdskravet for familieegjenforening fra minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden.»

Som jeg skrev i mitt svar av 4. mars 2025 på dok. 8: 94 S (2024–2025), har Justis- og beredskapsdepartementet nylig (10. januar i år) vedtatt endringer i utlendingsforskriften som innebærer at underholdskravet i saker om familieinnvandring ble hevet fra 2,7 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) til 3,2 G. Endringen ble gjort for i større grad å sikre at partene kan forsørge seg selv, samt å bidra til en kontrollert og bærekraftig innvandring til Norge. Jeg vil følge med på hvordan dette kravet slår ut og vurdere ytterligere justeringer dersom det skulle oppstå behov for det.

Forslag 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige overføringer, med unntak av alderspensjon, ikke skal inngå som en del av beregningen av underholdskravet.»

Jeg mener forslaget vil ramme enkeltpersoner uforholdsmessig hardt, herunder varig uføre, kvinner i fødselspermisjon med opptjent rett til fødselspenger og personer som

studerer for bedre kvalifisering til arbeidslivet. Jeg understreker at ytelser etter sosialtjenesteloven og introduksjonsstønad ikke medregnes etter dagens regelverk.

Forslag 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre underholdskrav uten unntaksordninger for flyktninger ved all familiegjennforening.»

Verken FNs flyktningkonvensjon eller EMK har eksplisitte bestemmelser om familieinnvandring, og utgangspunktet er at den statlige suvereniteten står sterkt, men statene må likevel foreta en rimelig avveining mellom hensynet til individet og de samfunnsmessige hensynene. Hvorvidt familielivet kan utøves i et annet land vil være et relevant hensyn ved vurderingen. Dette må veies mot samfunnets behov for innvandringskontroll.

Hensynet til at flyktninger ikke har mulighet til å utøve familieliv i sitt hjemland må veie tungt. Jeg mener at dagens situasjon ikke tilsier at det innføres slike drastiske tiltak. Jeg viser til at forslaget har mindre betydning for personer med kollektiv beskyttelse fra Ukraina, da deres familiemedlemmer gis opphold på selvstendig grunnlag ved ankomst til Norge. For øvrig er ankomsttallene når det gjelder asylsøkere fra andre land enn Ukraina relativt lave.

Forslag 9 og 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap.»

Jeg forstår forslagene slik at det skal innføres en karantene etter hver familieinnvandring med ektefelle/partner, og i tillegg et tak på hvor mange ganger en person kan være referanseperson i sak om familieinnvandring med ektefelle/partner. Jeg viser i den forbindelse til at Justis- og beredskapsdepartementet foretok en vurdering av disse problemstillingene i oppfølgingen av tiltak 6 i Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for 2017–2020 (*Retten til å bestemme over eget liv*). Av tiltaket fremgikk det at departementet skulle «kartlegge omfanget av ekteskap der en person med lovlig opphold i Norge, to eller flere ganger inngår ekteskap med en utenlandsk statsborger (transnasjonale serieekteskap)» og «foreta en gjennomgang av gjeldende regelverk og praksis for familieinnvandring for å se om det er behov for å innføre en skranke i utlendingslovgivningen mot at en person som allerede har vært referanseperson for en ektefelle i en familieinnvandringssak skal kunne hente en ny ektefelle til Norge». Departementet fant at en svært liten andel hadde vært referanseperson for ektefelle/samboer mer enn én gang. I de få aktuelle tilfellene gikk det også lang tid mellom hvert ekteskap. Det var følgelig liten grunn til å iverksette tiltak, som ville berøre svært få personer og samtidig innebære økte kostnader til saksbehandling. Jeg har ikke opplysninger som tilsier at situasjonen er vesentlig annerledes i dag.

Forslag 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen frata en person retten til nytt henteekteskap dersom vedkommende er dømt for mishandling av tidligere ektefelle, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Det er svært alvorlig når personer som kommer til Norge i familieinnvandring blir utsatt for vold i nære relasjoner. Regjeringen legger til grunn Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) *Trygghet for alle* i sitt arbeid. Det er viktig å ivareta personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, og det følger av utlendingsloven at utlendinger med oppholdstillatelse som ektefelle mv. har rett til ny oppholdstillatelse dersom samlivet er opphørt, og det er grunn til å anta at utlendingen eller ev. barn har blitt mishandlet i samlivsforholdet eller av andre medlemmer av samme husstand, eller av svigerfamilie. Samtidig er det viktig å forebygge vold i nære relasjoner. I saker om familieetablering kan søknaden om oppholdstillatelse avslås dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet. Utlendingsloven § 85 første ledd gir adgang til å benytte vandelsopplysninger for å vurdere om det er sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet ved å etablere familieliv i Norge, jf. utlendingsloven § 40 femte ledd eller sjette ledd eller § 48.

Forslag 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om plettfri vandel hos både søker og referanseperson i alle familieinnvandringssaker og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Jeg oppfatter bakgrunnen for forslaget her slik at formålet er å redusere innvandringen til Norge. Jeg mener at det ikke er grunn til å tro at det er en større andel straffedømte blant familieinnvandrere og deres referansepersoner enn blant befolkningen ellers. Jeg antar derfor at et slikt tiltak i svært liten grad vil påvirke antallet familieinnvandrere som kommer til Norge. Samtidig vil tiltaket være svært inngripende for noen få.

Krav om utlendingens vandel er regulert i utlendingsloven § 59, som innebærer at en utlending kan nektes tillatelse dersom det bl.a. foreligger grunnlag for utvisning, jf. utlendingsloven §§ 66 flg. Dette omfatter bl.a. tilfeller hvor en utlending har sonet eller er ilagt straff i utlandet eller i Norge.

Hva gjelder referansepersonens vandel, viser jeg til ovennevnte bestemmelse om avslag på familieinnvandring dersom det er mest sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet. Det følger også av utlendingsloven § 40 at oppholdstillatelse til særkullsbarn som hovedregel skal nektes dersom referansepersonen (forelderens ektefelle) i løpet av de siste 10 årene er domfelt for seksuallovbrudd mot en mindreårig. Ved utforming av denne bestemmelsen ble det bl.a. vurdert at hensynet til den domfelte tilsier at en tidligere straffedom ikke kan få betydning for en søknad om familieinnvandring for all fremtid (Prop. 162 L (2012–2013)).

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur